

Geen subsidies, wel een gebiedsbudget - en veel eigen energie

Noaberschap nieuwe stijl in Berkelland

Toen gemeentes in 2009 flink moesten bezuinigen maakte Berkelland een radicale keuze: de gemeente bouwde alle sociale en culturele subsidies – van welzijn tot sport en cultuur – volledig af. In plaats van een berg regels met daaraan gekoppelde financiering kwam er één, beperkt, gebiedsbudget. De partijen met een traditionele subsidierelatie kunnen hieruit de helft van het oude bedrag ‘terugverdienen’ met een goed voorstel. Ook anderen kunnen inschrijven, mits het plan aansluit bij de kerngedachte dat iedereen iets kan bijdragen, ook hulpbehoevenden. Kan dat zomaar, alle verworvenheden overboord zetten? En wat levert dat op?

Het team van 'Voor mekaar' uit Beltrum. Foto: Voor mekaar.

In eerste instantie een heleboel interessante initiatieven. Zo organiseerden werkzoekenden netwerkkafés voor andere werkzoekenden in de vier grootste kernen. Dorpsbewoners in Neede regelden een rolstoelbus met vrijwillige chauffeurs, gefinancierd uit de opbrengsten van een maandelijks rommelmarkt. De muziekschool

“We werken aan een moderne vorm van noaberschap, vanuit het idee dat er veel onderling geregeld kan worden en dat iedereen iets voor een ander kan betekenen.”

Wat gebeurt als de gemeente radicaal subsidies afschaft? Van alles! Dorpsbewoners in Neede regelden bijvoorbeeld een rolstoelbus met vrijwillige chauffeurs, gefinancierd uit de opbrengsten van een maandelijks rommelmarkt. Foto: Morbijn (ter illustratie).

werd een netwerk van zpp-muziekdocenten die meer dan 500 leerlingen bedienen. “Geldgebrek maakt creatief”, vertelt Judith Harmsen, directeur van de gemeente Berkelland. “Door bewust even leegte te creëren is er van alles ontstaan.” Dat klinkt alsof het een kwestie is van loslaten en ruimte geven, maar dat blijkt te simpel gedacht. “Je ziet dat het ene dorp goed is in het bedenken van ideeën, maar geen netwerk heeft om het uit te voeren, terwijl het andere dorp prima kan uitvoeren maar even niet de rode draad kan vinden om verder te gaan. Dan is het zoeken: hoe kunnen we dat faciliteren of daarop aansluiten?”

Thuiszorg in ruil voor Engelse les
Bij wijze van pilot wordt er in twee dorpen, Beltrum (3000 inwoners) en Ruurlo (8000 inwoners), nu gewerkt met één gebiedsbudget. Dit is bestemd voor de noodzakelijke (huishoudelijke) zorg, maar ook materiële kosten van vrijwilligersinitiatieven. Een zogenaamd kernteam ‘Voor Mekaar’ mag dit naar eigen inzicht verdelen. Als het op is, is het op. In de praktijk komt het echter niet zo ver – het kernteam gaat spaarzaam om met het geld. Het kernteam komt bij de mensen thuis en gaat ‘aan de keukentafel’ het gesprek aan over hun hulpvragen. Tenminste, die vormen de aanleiding. Want het gaat vooral over hun mogelijkheden: wat kun

In plaats van subsidies kwam er in twee dorpen één gebiedsbudget, voor zorg en materiële kosten van vrijwilligersinitiatieven. Een kernteam ‘Voor Mekaar’ mag dit naar eigen inzicht verdelen.

je zelf nog? Hoe kan je omgeving je beter helpen? En wat zou jij voor het dorp nog kunnen betekenen? “Mensen waren gewend bij de gemeente iets te vragen en te krijgen”, vertelt Ellis van Doorn, gebiedsondersteuner en lid van kernteam ‘Voor Mekaar’. “Maar nu is de vraag eerst: wat kun je zelf doen om het op te lossen? Bijvoorbeeld aan een oudere man die huishoudelijke hulp nodig had. Toen ik bij hem op bezoek kwam, vroeg ik wat hij vroeger deed. Hij bleek docent Engels te zijn geweest. Dus ik heb gevraagd of hij mensen wilde helpen met Engelse les. Later heeft hij mensen uit het dorp een aantal keer bijles gegeven.”

Verschillen accepteren
Vrijwilligersinitiatieven en noaberschap: dat klinkt goed, maar hoe zit het met betaalde zorg voor degenen die dat nodig hebben? “Daar wordt niet aan gemorrelt”, zegt

Judith Harmsen. “Maar we zullen wel het gelijkheidsdenken los moeten laten. Geen enkele inwoner is hetzelfde, dus moet je verschillen accepteren. Twee mensen met dezelfde lichamelijke handicap krijgen bijvoorbeeld niet dezelfde oplossing, want die ligt maar helemaal aan de mogelijkheden die de sociale omgeving kan bieden.” Ellis van Doorn ervaart wel belemmeringen in de praktijk. “Ik kwam een keer thuis bij een echtpaar, waarbij de man zorgde voor zijn dementerende vrouw. Die zwaar belaste mantelzorger had dringend behoefte aan iemand die de zorg even van hem over zou kunnen nemen, de zogenaamde respijtzorg. Dat werd voorheen door professioneel getrainde vrijwilligers gedaan, maar helaas is die voorziening nu juist wegbezuinigd. Dat soort vrijwillige zorg is moeilijker in het dorp zelf te organiseren. Daarin zijn we nog zoekende.”

Slimmer organiseren
Tegelijkertijd blijken mensen vaak van elkaar en van organisaties niet te weten wat ze doen of wat ze voor elkaar kunnen betekenen. Ook in kleinere dorpen. Van Doorn: “Daarom hebben enkele dames uit het dorp voorgesteld om een lokale Meldbank op te zetten, waarin bewoners elkaar kunnen vinden bij hulpvragen en het verlenen van kleine diensten. We hebben op gemeenteniveau al Naobercontact.nl, die gaan we gebruiken om er een dorpsvariant van te maken.”

In de sociale netwerken en voorzieningen van het dorp blijkt dan vaak meer beweging te zitten dan gedacht. “Kijk naar de tennisvereniging”, vertelt van Doorn. “Die had nog ruimte vrij op een bepaald tijdstip. Nu tennissen daar inwoners met een verstandelijke beperking, begeleid door vrijwilligers; meteen een vorm van dagbesteding. Zo proberen we nieuwe combinaties te maken, mee te denken hoe je zorg en ondersteuning slimmer en handiger kunt organiseren in je eigen dorp. Eigenlijk werken we aan een moderne vorm van noaberschap. Niet zo beklemmend als dat vroeger was, maar wel vanuit het idee dat er veel onderling geregeld kan worden en dat iedereen iets voor een ander kan betekenen.”

Kitty van den Hoek

MEER INFO

De presentatie van Judith Harmsen kunt u terugzien op tinyurl.com/visie-berkelland

Meer informatie over de Wmo-pilot ‘Voor Mekaar’ vindt u op voormekaar.net